

"Daddy, I see things!"

"La ministra somriu, però en el fons deu pensar: 'Però què s'empatolla aquest Sagarra amb els autos de fe?'. Té raó, què m'empatollo. I és que he sopat poc i l'ampolla de Johnny Walker que fa una estona han deixat sobre la taula és gairebé buida. Començo a veure coses. Daddy, I see things!"

El dia 28 d'octubre la meua dona i jo vàrem agafar el Talgo camí de València per assistir al sopar dels Premis Octubre. Viatge penós: en arribar la tardor, els quatre vagons de primera del Talgo de Cartagena es redueixen a dos, i tots dos per a *no fumadores!* ("Ho fan per tocar-nos els collons", em va dir un senyor de Xàtiva). Com a consol vaig destapar una ampolla de Glenrothes que portava a la maleta i, entre copeta i copeta, em vaig llegir mitja dotzena de pàgines del *Zibaldone* fins que em vaig adormir.

No vàrem baixar a València, sinó que proseguírem viatge fins a Alacant. Amb la Maria Jesús, la meua dona, que és alacantina, filla d'Elda per a ser més precís, vàrem decidir de sopar amb els seus germans i després agafar un taxi que ens portés a València. Alacant, com a ciutat, no és cap meravella, però hi fan uns arròsos com no en fan enlloc. A la carta de la Dàrsena, s'hi poden trobar no pas menys de cinquanta classes d'arròs amb pop, amb *mondongo*, *caldoset*, amb capetes de torero; arròs avorrit, blasfemat, *meloso de caza*, amb morera, arròs del senyoret... Vaig triar una ració –força abundant– d'arròs sec amb verdura i embotit del Pinós i, mentre s'anava coent, em vaig cruspir un plat de *revuelto de patatas con migas de bacalao* amb una ampolla de Viña Vermeta, reserva del 85. Tot plegat una delícia. Després dels cafès i de la copeta, de xerrar amb els cunyats del Barça i del senyor De la Rosa, vam agafar un taxi cap a València, carregats de taronges –unes taronges fellinianes, de les que fan olor, com no en trobo a la Boqueria–, tomàquets secs i embotits (per a l'arròs que em fa la dona). Per sort, el taxista era fumador. Li vaig oferir un Montecristo i en una hora i mitja ens va deixar a la porta de l'hotel Astoria Palace.

L'endemà al matí, el meu fill Josep em mostrà el primer volum (de fet, el segon: Poesia 2, *El Comte Arnau*) de l'Obra Completa del seu avi. El llibre, molt ben editat –només falta posar peus a les il·lustracions fotogràfiques–, fa força goig. Una periodista em preguntà què pensava de la nota que figura a la segona pàgina d'aquest volum: "Aquesta obra s'ha editat sota el patrocini del Govern d'An-

dorra". "No li sembla una mica còmic, per a dir-ho d'alguna manera, que l'obra d'un gran escriptor català, barceloní, no solament hagi de ser editat a València, sinó que a més compti amb el patrocini, és a dir, amb el suport econòmic, del Govern andorrà?". Li vaig respondre que estava encantat que l'obra completa del pare fos editada per Tres i Quatre –ni l'Enciclopèdia Catalana (Proa), ni Edicions 62 no ho haurien fet millor– i amb el patrocini del govern del poble andorrà, un país on tinc molts bons amics. Però la periodista insistia a buscar-me les pessigolles i, per tenir-la contenta, li vaig explicar el que m'havia passat amb la publicació d'un llibret de la Institució de les Lletres Catalanes (dependent del Departament de Cultura de la Generalitat) amb motiu del centenari del meu pare.

Fa uns mesos –vaig dir a la periodista– em va trucar el senyor Oriol Pi de Cabanyes, director de l'esmentada institució, per parlar-me d'un llibret –*Josep Maria de Sagarra (1894-1994)*– que pensaven publicar amb motiu del centenari. Em va demanar si li podia fer arribar una tria de textos –poesia i prosa– del meu pare, li vaig dir que amb molt de gust. Vaig enviar la tria –més de trenta pàgines de les 55 que té el llibret– i un parell de mesos després vaig rebre la publicació, un llibret molt maco, amb un paper boníssim, molt ben editat, on no figurava enlloc que jo hagués triat els textos del meu pare i, per a acabar-ho d'adobar, vaig assabentar-me que es venia a les llibreries al preu de 700 pessetes, quan jo, burro de mi, em pensava que es tractava d'un llibre institucional, destinat a les escoles i a les biblioteques públiques. És a dir, que no vaig exigir cap mena de contracte –tampoc m'ho van proposar– ni retribució en concepte de drets d'autor. "Ni ho penso fer. M'encanta de poder contribuir a la cultura del meu país, si bé preferiria que, el sou del director de la Institució de les Lletres Catalanes, el paguessin amb unes pessetes que no fossin les meves", vaig dir a la periodista, la qual se'n va anar més contenta que un gos amb un os.

Al vespre, la festa dels Premis Octubre. El Firal de Mostres s'havia convertit en un immens plató de televisió: TV3, Canal 9 i

Dalt, Ovidi Montllor; baix, Josep M. Flotats. El primer diu, com mai no ha dit ningú, "Aigua marina", del pare; el segon recita un vers de circumstàncies juvenívols, del poeta.

TVE2. "Los Octubre más mediáticos", titulava *La Vanguardia*. Els Borja i el meu pare són, diuen, "las estrellas de la noche". No em desagrada la relació; sempre he cregut que el pare era una mena de personatge del Renaixement i no em costa gens d'imaginar-me'l compartint una costella de tigre —o un arròs amb tripes i fetge d'heretge— amb Alexandre VI, a les cambres del Vaticà. Aquest any, doncs, vaig de *fills à papa* i, per tant, ens fan seure —a la Maria Jesús, al Josep, a la Doro-

rota, la seva muller polonesa, i a mi— a la taula de la presidència, juntament amb el pare Batllori, la senyora ministra de Cultura, els representants dels governs de l'Alguer i d'Andorra i l'amic Eliseu Climent, més trempat que un gínjol i que, aquella nit, oficiava amb força gràcia i brillantor de Superpuck mediàtic.

El sopar, tristot. Tot just si em vaig menjar una gamba congelada i vaig beure dos ditets de vi blanc. En canvi, el pare Batllori s'ho va menjar tot, a poquet a poquet, mentre comentava meravellat a la Maria Jesús com es pot preparar un sopar per a més de mil persones i fer-lo tan bo. Jo estava per dir-li que per a aquests Octubre, tan borgians, tan sagarrians, haurien d'haver rostit, com a mínim, mitja dot-

zena de bous —més un toro d'Osborne per a la Pilar Rahola i un de lamé per a la Magda Oranich—, i muntar un vinoducte entre Monòver i el Firal perquè arribessin els vins de Poveda i ens esquitxessin a tots. Mentrestant, Ferran Torrent lluitava a mort amb el Drac i Carles Santos es muntava la Mulassa, a cop de timbals, i en Biel Mesquida, amb les seves agraïdes patilles de picador jubilat, s'arrapava als collons del Rat Penat i sobrevolava, com un *angelotto* mallorquí, la selva mediàtica. Però el pare Batllori, amb molt bon criteri, s'hauria pensat que em passava de rosca i vaig preferir de parlar-li de Roma, del meu barri del Panteó, de Mario Praz, del Palau del marquès Ricci a Via Giulia, l'estimada Via Giulia; dels *monsignori* i del gats de Roma...

La ministra Alborch, molt simpàtica, em parlà de l'èxit del Lliure a Madrid i de la propera campanya que pensa engegar perquè els pobres espanyols redescobreixin les seves catedrals. Li dic que la redescoberta es podria amanir amb un grapat d'autosacramentals i *autos de fe* a càrrec de la Compañía Nacional de Teatro Clásico del senyor Marsillach. La ministra somriu, però en el fons deu pensar: "Però què s'empatolla aquest Sagarra amb els *autos de fe*?" Té raó, què m'empatollo. I és que he sopat poc i l'ampolla de Johnny Walker que fa una estona han deixat sobre la taula és gairebé buida. Començo a veure coses. *Daddy, I see things!*

Veig en Flotats recitant un vers del meu pare! "Invocació de Sant Jordi". Un vers de circumstàncies, juvenívols (1916), inclòs a la *Poesia Completa* de la Selecta, entre les disperses, i que la veu del gran Flotats fa sonar com sonaven al Cantonigròs dels 60 les caramelles xiruquianes d'aquells tendres i deliciosos anys. Flotty confon Sant Jordi, el catalanisme de la Industrial Bolsera, amb l'autèntica falla valenciana, en la qual la literatura, vers, prosa i teatre, té sempre gust de carn fresca, i no pas de carn arrebossada de retòrica, embolicada amb *papier maché* per a consum de tots aquells rebels que un dia fracassaren i que avui dia viuen del *qüento*.

L'endemà, a *La Vanguardia*, Rosa Maria Pinol parla de la intervenció de Flotats i diu: "La presencia de Josep Maria Flotats [...] fue celebrada por los asistentes e incluso aplaudida discretamente por el crítico Joan de Sagarra, hijo del homenajeado, a pesar de las tensas relaciones que mantiene con el actor". Doncs, mira, nena, per dir-t'ho tal com t'ho diria en Terenci, de "relaciones" res de res. En Flotats recita el que pot i com pot i jo, que sóc un noi de casa bona, educat als jesuïtes, l'aplaudeixo, discretament, això sí, perquè, la veritat és que l'actor no ho podia fer pitjor. I no ho dic solament jo. *Et c'est tout*. Però, de relacions, repeteixo, *rien de*

rien. I menys, tenses. És que potser m'has pres per una altra cosa, Rosa Maria, maca?

Un altre glop de Johnny Walker. *Daddy, I see things!* Els 19 botons del vestit de la Montse Serra s'obren de sobte –*Open Sesame!*– per donar pas a l'Ovidi Montllor que volant des de l'Orient –l'Orient de Benet i Jorret; l'Orient dels contes i les nostres pel·lícules de criatures– amb una catifa de seda ha passat entre les cuixes de l'esplèndida mossa i ha aterrat al bell mig del plató dels Octubre. Ovidi diu, com mai no ho ha dit ningú, “Aigua marina”, del pare: “Vol-dria, ni molt ni poc: /ésser lliure com un ala,/ i no mudar-me del lloc/ platejat d'aquesta cala; i encendre el foc/ del pensament que vibra,/ i llegir només un llibre/ antic,/ sens dubte, ni enveja/ ni enemic...”

Aquest noi m'ha ben fotut. Te'n recordes, company, amic Ovidi, quan, fa més de vint anys, ens banyàvem de matinada, nus, a la platja del Port de la Selva, tu, jo i una noia –com es deia?– i una ampolla de whisky; i tu ens parlaves de quan, el teu pare, anarquista, el van ficar a la presó, i tu i la teva mare, que no teníeu ni un ral, li portàveu una llagosta per a esmorzar? “Què no es mereixia el meu pare!”, vares dir-nos a la platja del Port de la Selva, camí de Llançà, parlant de l'orgull teu i de la teva mare, amb el pare engarjolat, a mi i a la nostra particular Teresa, o Teresina, o com es digués, que

ballava nua el vals, és clar que sí, enmig d'unes onades benignes, alçant l'ampolla de whisky, tot somrient, com en els contes de fades? Te'n recordes, Ovidi, de quan els pescadors del Port de la Selva ploraven quan els recitaves els versos del pare? Doncs, bé, punyetero, a mi també em vas fer plorar la nit del 29 d'octubre i, això, pots ben bé creure'm, no t'ho perdonaré mai. Ets un malparit, Ovidi: l'any passat ens vas fer trempar amb els amants de l'Estellés, i aquest any ens has fet plorar, a mi i a molts altres. Malparit Ovidi! T'estimo com et vaig estimar aquella matinada a la platja del Port de la Selva, camí de Llançà.

Daddy, I see thigs! No sé qui ni com em va treure del Firal. Vaig acabar a la plaça del Carme, amb un darrer escotx a la mà, feliç com un gripau, en la nit valenciana, un pèl boja, abans que em portessin a l'hotel –quin? com?–, on després de prendre'm dues aspirines efervescents i de resar les oracions vaig adormir-me com un angelet per despertar-me tard, molt tard, just a temps d'agafar l'avió on, entre glopet i glopet de Glenrothes –encara en quedava un cul!– anava llegint Fuster en italià (*Dizionario per oziosi*. Tullio Pironti Editore. Napoli, set. 1994). “*Bisogna insistere: conviene rivendicare il cinismo. In fondo, ciò che definiamo “cinismo” non è altro che l'antidoto all'ipocresia*”. Que bé sona Fuster en italià! **Joan de Sagarra**

“Aquest any, doncs, vaig de ‘fils à papa’ i, per tant, ens fan seure –a la Maria Jesús, al Josep, a la Dorota, la seva muller polonesa, i a mi– a la taula de la presidència, juntament amb el pare Batllori, la senyora ministra de Cultura, els representants dels governs de l'Alguer i d'Andorra i l'amic Eliseu Climent, més trempat que un gínjol i que, aquella nit, oficiava amb força gràcia i brillantor de Superpuck mediàtic.”